

Duurzaamheids- visie Urk

We werken aan een gezonde economie

Inhoudsopgave

	Voorwoord	5
	Samenvatting	7
1	Waarom een duurzaam Urk?	11
	De 4 pijlers van Urk 2050	13
2	Waar willen wij staan in 2050?	15
	Onze speerpunten	16
3	Energie	19
	Einddoel en mijlpalen	21
	Focus voor de komende drie jaar	21
4	Circulaire economie	25
	Einddoel en mijlpalen	26
5	Klimaatadaptatie	31
	Einddoel en mijlpalen	33
	Focus voor de komende drie jaar	33
6	Mobiliteit	35
	Einddoel en mijlpalen	35
	Focus voor de komende drie jaar	37
7	Hoe iedereen mee kan gaan werken aan Duurzaam Urk	39
	Rollen van de gemeente	41
8	Relatie vis en duurzaamheid	43
	Bijlage 1 Energie	45
	Bijlage 2 Circulaire economie	46
	Bijlage 3 Klimaatadaptatie	47
	Bijlage 4 Mobiliteit	48
	Begrippenlijst	49

Voorwoord

In het oude dorp staat een beeld van een jongen in klederdracht. Met de boezel, het schort, van zijn moeder boven z'n hoofd wordt hij vooruit geblazen. Het verbeeldt de toekomst van Urk. Daarin komen traditie en toekomst op een unieke manier bij elkaar. Dat is tekenend voor onze gemeenschap.

Duurzaamheid is ons geen nieuw begrip. Als voormalige eilandbewoners waren we al eeuwenlang energie- en klimaatneutraal zonder dat we daar erg in hadden. Vanuit de opdracht in Gods woord om deze aarde te bouwen en te bewaren, zijn we rentmeesters. Er zitten twee kanten aan rentmeesterschap, een economische en een ecologische. Aan de ene kant bouwen we en streven we naar een maximaal rendement. En aan de andere kant bewaren we en zijn we zuinig op de schepping. Daarom leveren we onze bijdrage aan het klimaatakkoord en werken we eraan dat Urk in 2050 CO₂ neutraal, circulair en klimaat-adaptief is. Om die ambitie waar te maken, werken we samen met bedrijven, inwoners, scholen, marktpartijen en maatschappelijke instellingen. Als gemeente willen we ervoor zorgen dat iedereen mee gaat doen.

We zijn al een eind op weg. Een paar voorbeelden: met Riothermie verwarmen we het gemeentelijke zwembad. De visserijsector maakt gebruik van het MDV schip, het duurzaamste en energiezuinigste vissersschip van dit moment. In de nieuwbouw passen we water-passerende verharding en ledverlichting toe. De tweede fase van de Oranjewijk werd al onder de toenmalige EPC norm gebouwd. We investeren in de uitbreiding van zonne-energie op daken. In de Nationale Monitor Duurzame Gemeenten 2019 staat Urk op een mooie 12e plek van de ruim 355 gemeenten die Nederland telt.

Bij de transitie van fossiele brandstof naar duurzame warmte-opwekkers onderzoeken we de kansen van omgevingswarmte als energiebron. De eerste resultaten laten zien dat de restwarmte van de visverwerkende bedrijven of warmte uit oppervlaktewater (bv. de Urkervaart) gebruikt kan worden voor een warmtenet om woningen te verwarmen. Maar ook op het gebied van reststromen zien we mogelijkheden om visrestproducten te verwerken tot nieuwe producten. Op innovatieve wijze worden er producten voor de cosmetische en farmaceutische industrie ontwikkeld.

Ook de ontwikkelingen op de vloot staan niet stil. Duurzame schepen en nieuwe methoden voor duurzame visserij staan hoog op de agenda van onze vissers. Gezocht zal worden naar de juiste lobby strategie om eventuele nieuwe ontwikkelingen binnen de nieuwe wet en regelgeving te krijgen. Een goede afstemming met de belangenorganisaties is noodzakelijk. Op deze manier kunnen we een unieke bijdrage leveren aan de Nederlandse klimaatdoelstellingen en tegelijk onze eigen economie verder versterken.

We kijken ernaar uit om er samen met alle partijen werk van te maken.

G. Post Jr.
Wethouder Duurzaamheid

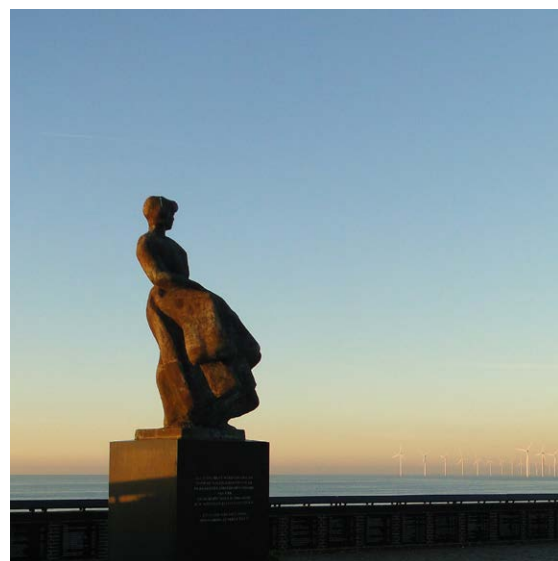
Samenvatting duurzaamheids- visie

In 2015 sloten 194 landen het Klimaatakkoord van Parijs, waarin is afgesproken om de *uitstoot van schadelijke broeikasgassen voor 2050 met 100% te reduceren ten opzichte van het jaar 1990*. Ook is afgesproken om de *opwarming van de aarde te beperken tot minder dan twee graden Celsius*. Op 22 april 2016 werd dit akkoord officieel ondertekend. Voor de 28 lidstaten van de EU zette Staatsecretaris Dijksma haar handtekening onder het verdrag voor Nederland. Nederland stelt als tussendoel *om in 2030 een reductie van de CO2 uitstoot met 49% te behalen*. Het nationale pakket aan afspraken en maatregelen door de regering is gepresenteerd in het Klimaatakkoord, dat op 28 juni 2019 het licht zag. Van gemeenten wordt verwacht een duurzaamheidsvisie te ontwikkelen om een bijdrage te leveren aan het bereiken van de landelijke doelstellingen.

Urk sluit aan op deze doelstellingen vanuit een traditie van rentmeesterschap. Dit is de overtuiging dat wij ons aardse bezit goed moeten beheren en doorgeven aan de volgende generatie. Wij werken vanuit onze unieke kracht mee aan de duurzaamheidsdoelstellingen en dus aan een Duurzaam Urk. Wij verbinden ons als gemeente om het goede voorbeeld te geven, maar kunnen niet zonder de samenwerking met ondernemers, burgers en maatschappelijke organisaties. De rol van de gemeente is overkoepelend en aansturend. Wij faciliteren en stimuleren initiatieven en werken samen met partijen aan projecten die een echte bijdrage leveren aan de doelstellingen.

De weg naar 2050 is nog lang, maar een stip op de horizon geeft een juiste richting aan. Onze duurzame toekomst bepalen wij samen, waarbij we per thema bepalen welke stakeholders we betrekken en op welke manier we dat doen. Wij zien het proces als flexibel en interactief, waarbij we onze acties aanpassen op basis van de inzichten en de stand van de techniek op dat moment. De insteek is het

om elke 3-5 jaar de visie te herzien. Jaarlijks bepalen wij de activiteiten voor de komende jaren zodat we echte stappen kunnen zetten. Bij het opstellen van de omgevingsvisie geldt voor Duurzaamheid de afspraken zoals in deze visie zijn verwoord. De thema's waaraan wij werken zijn; Energie, Circulaire economie, Klimaatadaptatie en Mobiliteit.

Energie

Het belangrijkste thema in het Klimaat-akkoord, en daarmee ook in de duurzaamheidsvisie van de gemeente Urk, is de energietransitie. Ofwel het geleidelijk overgaan van fossiele brandstoffen naar hernieuwbare energiebronnen. Er bestaan verschillende goede alternatieven voor fossiele brandstoffen, maar geen ervan kan voorzien in de energiebehoefte van alle mensen en bedrijven. Daarom moeten wij zoeken naar een mix van nieuwe bronnen en energiebesparing.

De energievraag ligt op Urk relatief hoog en het percentage duurzaam opgewekte energie is op dit moment laag. Daartegenover staat dat er restwarmte vrijkomt uit de visverwerking die een belangrijke bron van warmtelevering aan woningen en bedrijven kan zijn. Ook heeft Urk veel oppervlaktewater in de omgeving met het IJsselmeer en de Urkervaart. Dit is een potentiële bron voor thermische energie uit oppervlaktewater.

Urk streeft ernaar in 2050 95% CO2 neutraal te zijn, met als tussenstap in 2030 een CO2 reductie van 49% ten opzichte van 1990. CO2 neutraal wil zeggen dat de gebruikte energie volledig wordt opgewekt uit hernieuwbare bronnen. Dit willen wij doen door de komende jaren in te zetten op isolatie van woningen, plaatsen van zonnepanelen en te werken aan de warmtetransitie (opstellen warmteplannen per wijk) om van het aardgas te kunnen. Voor ons is een belangrijk uitgangspunt dat de maatschappelijke kosten voor burgers en bedrijven zo laag mogelijk blijven.

Circulaire economie

In een circulaire economie is afval de nieuwe grondstof. Vrijwel alle producten en materialen die Nederlanders in de toekomst gebruiken zullen worden hergebruikt. Hergebruik spaart niet alleen grondstoffen en het milieu, het stimuleert ook innovatie, nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid. Deze transitie van een lineaire economie naar een circulaire economie vraagt vooral gedragsverandering van consumenten, nieuwe verdienmodellen en productieprocessen van producenten en creatieve ideeën. *Doel is om in 2050 een economie/ samenleving zonder afval te hebben bereikt, waarbij alles draait op hernieuwbare grondstoffen. Als tussenstap streven wij naar 50% minder verbruik van (primaire) grondstoffen in 2030.*

Om bovenstaande doelen te behalen zal er op verschillende onderdelen gewerkt moeten worden. Hierbij valt te denken aan; circulair bouwen en demonteren, circulair inkopen en aanbesteden, gescheiden inzameling van grondstofstromen, circulaire verdienmodellen en productie door bedrijven en het tegen gaan van voedselverspilling. De gemeente neemt een stimulerende rol in door zelf afval te scheiden, circulair in te kopen en nieuwbouw zoveel mogelijk circulair te ontwikkelen. Maar voor het behalen van de doelen is ook de inzet van ondernemers, burgers en andere stakeholders nodig.

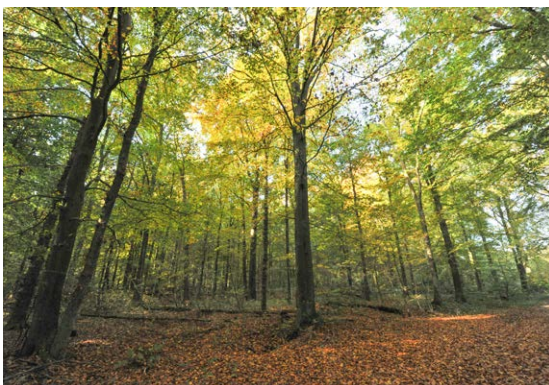

Klimaatadaptatie

De gevolgen van klimaatverandering zijn ook in Nederland merkbaar. Extreme neerslag komt nu al duidelijk meer voor dan in de jaren vijftig en ook hittegolven dienen zich vaker aan. Voor ons laagliggende en dichtbevolkte land kunnen de gevolgen van klimaatverandering groot zijn. Nederland zal daarom adaptief moeten inspelen op veranderende inzichten en ontwikkelingen in het klimaat. *Onze bijdrage is om als Urk Klimaatrobust te zijn in 2050.* Dit betekent dat bij extreem weer de schade aan gebouwen, infrastructuur of vitale functies zoveel mogelijk beperkt blijft. Ook wanneer het gaat om gezondheidsrisico's op Urk, als gevolg van klimaatverandering, neemt de gemeente hierin, vanuit de algemene zorgplicht die zij heeft, haar verantwoordelijkheid.

Om in te spelen op die veranderingen is tijd nodig. Het gaat vaak om aanpassingen in de openbare ruimte en dus de leefomgeving, en dat betekent dat die ingrepen iedereen raakt. Daarom kunnen we niet langer wachten, maar moeten nu handelen om problemen in de toekomst te voorkomen. Onze aanpak richt zich op vier onderdelen, namelijk; wateroverlast, droogte, hittestress en het beperken van de gevolgen van overstromingen. We zorgen ervoor dat elke ruimtelijke aanpassing op Urk ook rekening houdt met wateroverlast, droogte en hitte, terwijl de kwaliteit behouden blijft. De gemeente Urk gaat van trekker/aanjager in 2020 naar een rol in 2050 waarin de gemeente de samenleving faciliteert en bewoners en bedrijven zelf zorgen voor het klimaatbewust ontwikkelen van de woonwijken en de bedrijventerreinen.

Mobiliteit

Vervoer van mensen en goederen zorgt voor circa 20% van de totale CO2 uitstoot van Nederland. Mobiliteit is dan ook een belangrijk thema in het Klimaatakkoord. *Voor de gemeente Urk betekent het dat we gaan werken aan een emissieloze mobiliteit in 2050.* Hierbij staat voorop dat mobiliteit voor inwoners betaalbaar, veilig, comfortabel en makkelijk moet zijn. Wij gaan inzetten op het verbeteren en aantrekkelijker maken van duurzame vervoersmogelijkheden. Dit gaat om het OV (Lelylijn in 2040 realiseren), fietsen (verbindingen) en lichte elektrische voertuigen. Hiervoor is een dekkende infrastructuur voor alternatieve energiebronnen als elektriciteit en waterstof een voorwaarde. Schonere vormen van mobiliteit gaat samen met minder mobiliteit. Dit kan bereikt worden door logistieke stromen te combineren en voertuigen met elkaar te delen. Het streven voor de vissersvloot is een zero-emissie kottier die meerdere visserijtechnieken (multi-purpose) kan uitoefenen. De haalbaarheid hiervan hangt echter in hoge mate af van de ruimte die hiervoor geboden wordt door Europese wet- en regelgeving.

Samen steken wij de handen uit de mouwen om van ons prachtige dorp een toekomstbestendige en duurzame gemeente te maken! Deze visie geeft hieraan richting.

Hoofdstuk 1

Waarom een duurzaam Urk?

In 2015 sloten 194 landen het Klimaatakkoord van Parijs, waarin is afgesproken om de uitstoot van schadelijke broeikasgassen voor 2050 met 100% te reduceren ten opzichte van het jaar 1990. Ook is afgesproken om de opwarming van de aarde te beperken tot minder dan twee graden Celsius. Op 22 april 2016 werd dit akkoord officieel ondertekend. Voor de 28 lidstaten van de EU zette Staatssecretaris Dijkssma haar handtekening onder het verdrag voor Nederland.

Om de doelen uit het akkoord te halen, hebben de EU-lidstaten met elkaar afgesproken dat de EU als geheel in 2030 minimaal 40% minder CO₂ zal uitstoten. Nederland legt de lat in eigen huis nog een stukje hoger, met als doelstelling een reductie van de CO₂ uitstoot met 49% in 2030. Bijna 100% van alle gemeenten in Nederland hebben het klimaat recent onderschreven als een van de belangrijkste thema's voor de komende jaren.

De uitvoering

Afspraken kunnen er nog zo mooi uitzien aan de conferentietafel, maar ze werken alleen als ze realistisch zijn en er concrete maatregelen genomen kunnen worden om ze na te komen. Uiteindelijk staan of vallen ze met de bereidheid van alle partijen om mee te werken.

In Nederland is het nationale pakket aan afspraken en maatregelen door de regering gepresenteerd in het Klimaatakkoord, dat op 28 juni 2019 het licht zag.

Burgers, overheden en bedrijven staan voor een reeks beslissingen die van invloed zijn op hoe we wonen en ons verplaatsen, wat we eten, de producten die we kopen en hoe we ons geld verdienen. Van de gemeenten wordt gevraagd een duurzaamheidsvisie te

ontwikkelen om een bijdrage te leveren aan het bereiken van de landelijke doelstellingen.

Een eigen visie vanuit rentmeesterschap

Rentmeesterschap is bij onze inwoners en bedrijven een bekend begrip. Rentmeesterschap is de overtuiging dat we ons aardse bezit goed moeten beheren en doorgeven aan de volgende generatie. Rentmeesterschap is verwant aan duurzaam beheer.

Maar Urk is meer dan traditie. Wij hebben een grote vissersvloot en visverwerkende industrie, we hebben een rol in duurzame visserij en voedselproductie op mondiaal niveau. Daarnaast is de maritieme sector op Urk sterk vertegenwoordigd.

Het is deze combinatie van traditie en innovatie die ons enthousiast maakt voor de uitdaging: vanuit onze unieke kracht meewerken aan duurzaamheidsdoelstellingen. Niet omdat het moet, maar omdat het aansluit bij waar wij als Urker gemeenschap voor staan.

De vier thema's van Duurzaam Urk

In het Klimaatakkoord worden een aantal thema's vermeld. Dat zijn de concrete terreinen waarop de inspanningen om de CO2 uitstoot terug te dringen zich focussen. De gemeenten stellen hieruit hun eigen prioriteitenlijst samen. Urk kiest voor de volgende vier thema's, die verderop in de visie zullen worden toegelicht.

Energie

Circulaire economie

Klimaatadaptatie

Mobiliteit

Voor iedereen, door iedereen

Met het opstellen van onze duurzaamheidsvisie hebben we als gemeente Urk een eerste stap gezet. We verbinden ons om zelf het goede voorbeeld te geven. Om de doelstellingen te realiseren kunnen we niet zonder de enthousiaste medewerking van de burgers en het bedrijfsleven. De rol van de gemeente is hierbij aansturend en overkoepelend. Als wetgever stellen wij kaders, regels en voorschriften op. We ondersteunen initiatieven en als facilitator zullen we projecten aanjagen, organiseren en samenwerking zoeken met alle partijen die een bijdrage kunnen leveren aan Duurzaam Urk.

Bij het opstellen van deze duurzaamheidsvisie zijn de volgende stakeholders geconsulteerd; BKU/ VVU, Patrimonium, de verschillende scholenverenigingen (Florion, Rehoboth en Reformatisch Basisonderwijs Urk), Visveiling Urk, Urk Bouwt en VCU. Wij willen hen danken voor hun bijdrage. Het opstellen van de uitvoeringsprogramma's Duurzaamheid wil Urk samen met een brede groep stakeholders oppakken.

Sociale duurzaamheid

Centraal in onze visie staat de sociale duurzaamheid. Duurzaam Urk is een continu proces waaraan iedereen een waardevolle bijdrage kan leveren. In alle acties van de gemeente staan de mens en de gemeenschap centraal. De aansturing van de gemeente is erop gericht de relaties tussen mensen en organisaties nog verder te versterken. Uitgangspunten hierbij zijn flexibiliteit, openheid en continuïteit. We willen bereiken dat de resultaten deel worden van de samenleving en als vanzelfsprekend door de samenleving in stand worden gehouden. Gezien de sterke sociale cohesie binnen onze gemeenschap verwachten wij dat onze plannen voor een duurzaam Urk tot een grote participatie zullen leiden.

« *Visserijdagen met reuzerad.*

De 4 pijlers van Urk 2050

Energie

Circulaire economie

Klimaat adaptatie

Mobiliteit

Hoofdstuk 2

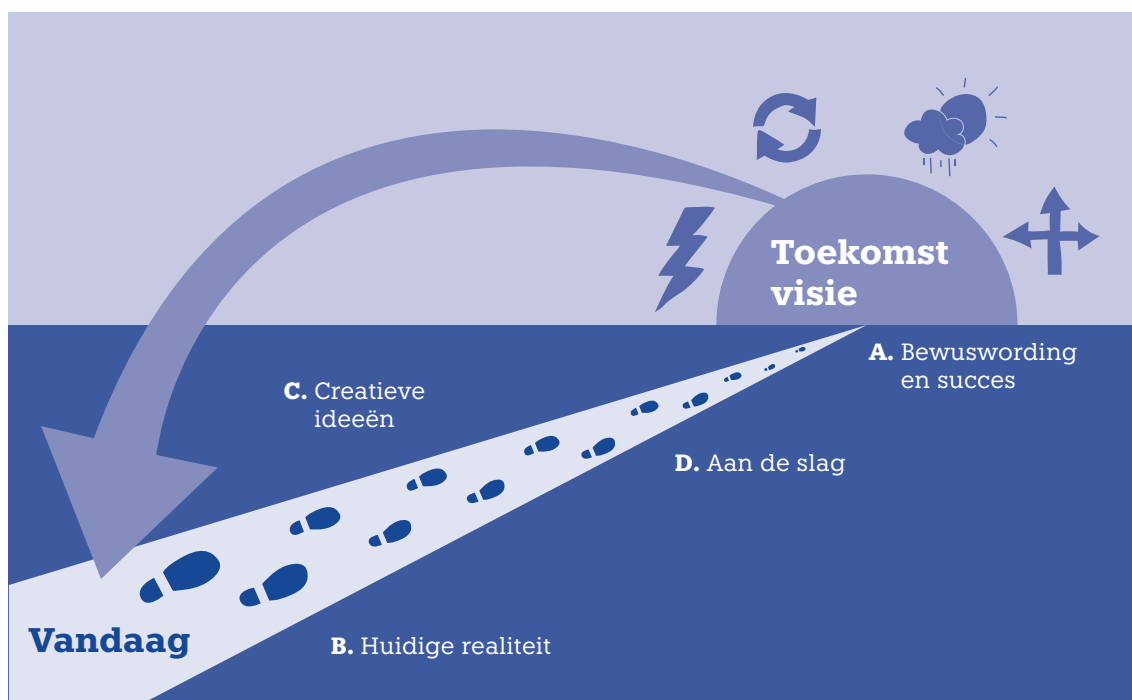
Waar willen wij staan in 2050?

De opdracht van het Klimaatakkoord is dat Urk in 2050 een volledig CO₂-neutrale, circulaire en klimaatadaptieve leefomgeving heeft, waar de volgende generatie net zo gezond en veilig leeft als wij dat nu doen. Dit alles moet leiden tot betaalbare energierekeningen, betaalbare woonlasten, een bloeiende en circulaire economie, een gezonde en prettige leefomgeving, een duurzaam milieu en voor voldoende bedrijvigheid en woningen.

De natuurlijk stappenmethode

We maken samen de toekomst van Urk en groeien met z'n allen naar een CO₂ neutraal dorp. De vraag is hoe doen we dat? Bij het ontwikkelen van onze visie volgen we de natuurlijke stappen methode. Wij streven naar een duurzaam Urk in 2050. Dat doen we aan de hand van de vier stappen in het model. We bepalen waar we in 2050

willen staan en redeneren dan terug welke stappen we nu moeten nemen om ons doel te bereiken. We herijken elke 3 - 5 jaar onze visie en jaarlijks bepalen we de activiteiten voor het daarop volgende jaar. Dit betekent om te beginnen dat we ons einddoel vertalen in concrete doelstellingen voor de periode 2020-2023.

Op ons pad naar 2050 zullen we te maken krijgen met nieuwe ontwikkelingen en met veranderingen in de samenleving. Deze ontwikkelingen en veranderingen willen we opnemen in onze visie voor 2050. Ook zullen we doorlopend onze korte termijn doelstellingen moeten aanpassen. Aan de hand van de stappenmethode herijken we onze duurzaamheidsvisie elke 3-5 jaar. Op deze manier houden we onze doelstellingen voor 2050 voor ogen, maar kunnen we flexibel inspelen op veranderingen. Ondertussen steken we de handen uit de mouwen. Onze duurzame toekomst creëren we samen, waarbij we per thema bepalen welke stakeholders we betrekken en op welke manier we dat doen. Niet minder belangrijk: op welk moment we die stappen zetten. We zien het proces als flexibel en interactief, waarbij we onze acties aanpassen op basis van de inzichten en de stand van de techniek op dat moment.

*Huizen voorzien
van zonnepanelen*

Onze speerpunten

CO2-neutraal

Wij streven ernaar om in 2050 op Urk uitsluitend CO₂-neutrale woningen en bedrijven te hebben.

Aardgasloos

Onze ambitie is dat de woningen en bedrijven in 2050 aardgasloos zijn. Dit geldt zowel voor de nieuwbouwwoningen waar dit nu al van toepassing is als bestaande bouw. Dit is een enorme opgave, in cijfers en in aantallen. Samen met andere gemeenten, bedrijven, woningcorporaties, netbeheerders, energieleveranciers en bovenal samen met alle Urkers, gaan we onze schouders zetten onder de aardgas- en warmtetransitie. Wij willen inzetten op woningen isoleren, zonnepanelen installeren, huizen en appartementencomplexen voorzien van duurzame warmte. Dit kan bijvoorbeeld door middel van individuele warmtepompen, warmtenetten, het gebruik van omgevingswarmte of groene alternatieven voor de opwek van elektriciteit. Zeker voor een grootschalig project als de warmtetransitie is duurzame samenwerking met alle betrokkenen onmisbaar.

Circulair bouwen

De komende jaren zetten wij in op het hergebruik van materialen en grondstoffen bij nieuwbouw en renovatie van woningen. Onze infrastructuur en beheer is ook duurzaam. We bouwen en onderhouden onze woningen duurzaam. Naast energie en materiaalgebruik, besteden we ook veel aandacht aan de gezondheid van gebouwen, de gebruikerkwaliteit en de toekomstwaarde.

Klimaatadaptatie

Door klimaatverandering nemen hitte, droogte en wateroverlast toe. Dat levert risico's op voor onze gezondheid en veiligheid en heeft ook negatieve gevolgen voor de economie. Onze ambitie is dat Urk "klimaatrobuust" is in 2050. Dit betekent dat bij extreem weer de schade aan gebouwen, infrastructuur of vitale functies zoveel mogelijk beperkt blijft. Ook wanneer het gaat om gezondheidsrisico's op Urk, als gevolg van klimaatverande-

ring, neemt de gemeente hierin, vanuit de algemene zorgplicht die zij heeft, haar verantwoordelijkheid.

Mobiliteit

Mobiliteit is een belangrijk thema in het Klimaatakkoord. Vervoer van mensen en goederen is verantwoordelijk voor circa 20% aan de totale CO₂ uitstoot van Nederland. De ambitie is om op Urk te werken aan een emissieloze mobiliteit in 2050. Hierbij staat voorop dat mobiliteit voor onze inwoners betaalbaar, veilig, comfortabel en makkelijk moet zijn. Een unieke bijdrage aan de mobiliteitsdoelstellingen van het Klimaatakkoord kunnen we op Urk leveren door te streven naar een CO₂ neutrale vissersvloot, zonder dat dit ten koste gaat van haar mondiale marktpositie.

Gemeente als voorbeeld

De gemeente Urk wil zelf het goede voorbeeld geven en hiermee bewoners en bedrijven inspireren het goede voorbeeld te volgen. Als gemeente gaan we energie besparen en duurzame energie opwekken. We stimuleren onze medewerkers om op de fiets of per openbaar vervoer naar het werk te komen en spannen ons in voor een goed openbaar vervoersnetwerk, zowel binnen Urk als in de aansluiting met de rest van Flevoland en daarbuiten. Zo zetten we ons onder meer actief in voor de nog te ontwikkelen Lelylijn.

- We kopen duurzaam in en gaan actief aan de slag met duurzaam aanbesteden.
- We stimuleren innovaties op het gebied van duurzaamheid.
- We hebben de ambitie om onze bedrijfsvoering in 2050 volledige CO₂ neutraal te laten functioneren. Onze voertuigen rijden dan allemaal op schone energie, we verspillen geen voedsel meer en scheiden ons afval. Duurzaamheid is volledig verankerd in onze bedrijfsvoering en binnen alle beleidsterreinen. Om meteen de daad bij het woord te voegen, starten wij in 2020 met de pilot voor een volledig duurzaam gebouw voor de brandweer.

Als gemeente dragen we verschillende petten bij het ontwikkelen van duurzaamheid op Urk. De volgende hoofdstukken beschrijven welke rollen we voor elk thema gaan spelen. Voorop staat hierbij de samenwerking met alle Urkers en andere betrokkenen. Iedereen moet mee kunnen én willen doen aan een duurzame, economisch gezonde toekomst.

Hoe stimuleren we deze duurzame ontwikkeling?

Een duurzame ontwikkeling vergt een permanente inspanning van alle betrokken partijen, met een breed scala aan initiatieven, thema's en activiteiten. Daarbij moet het praktisch haalbaar blijven en het welzijn van de mensen niet aantasten.

We gaan uit van drie principes:

- Geen dingen doen waardoor we mensen beperken in het vervullen van hun basisbehoeften.
- De natuur niet sneller afbreken dan de tijd die hij nodig heeft om zich te herstellen.
- Niet meer en sneller chemische stoffen in het milieu brengen dan de natuur kan verwerken.

Hoofdstuk 3

Energie

Het belangrijkste thema in het Klimaatakkoord, en daarmee ook in de duurzaamheidsvisie van de gemeente Urk, is de energietransitie. Ofwel het geleidelijk overgaan van fossiele brandstoffen naar hernieuwbare energiebronnen.

De omschakeling van fossiele brandstoffen naar schone energie is absoluut noodzakelijk om de CO₂ uitstoot terug te dringen. Tegelijkertijd is het de meest gecompliceerde uitdaging waarvoor we staan. Energie raakt alle facetten van ons leven, hoe we wonen, werken, reizen en recreëren.

Er bestaan verschillende goede alternatieven voor fossiele brandstoffen, maar geen ervan kan voorzien in de energiebehoefte van alle mensen en bedrijven. Daarom moeten we zoeken naar een mix van nieuwe bronnen en energiebesparing. Op weg naar een CO₂ neutraal 2050 zullen we moeten experimente-

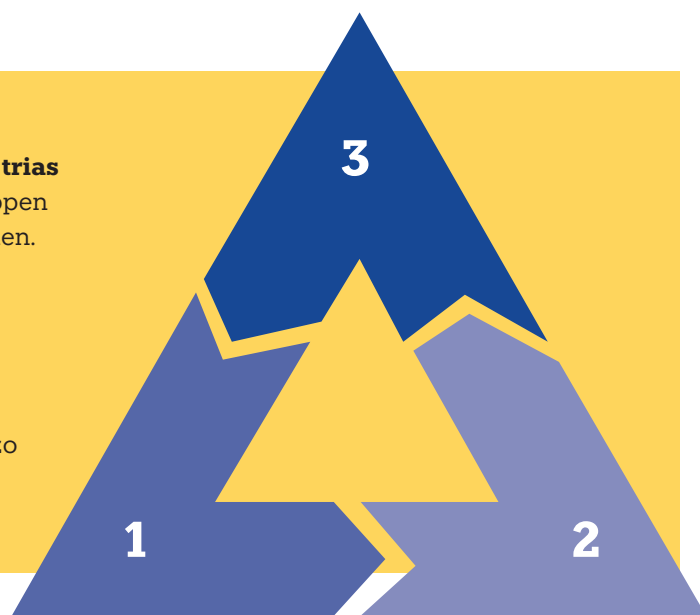
ren en zien wat het beste werkt. Dat vraagt om creativiteit, doorzettingsvermogen en de inzet van alle betrokkenen.

Hoewel deze drie doelstellingen voor alle betrokkenen gelden, zullen de concrete maatregelen per gemeente verschillen. We hebben allemaal onze sterke en zwakke kanten. De terreinen waarop we een achterstand in te halen hebben en de bijzondere kansen die we kunnen benutten. Daarom is het goed eerst te kijken hoe we er op dit moment op Urk voorstaan.

Trias energetica

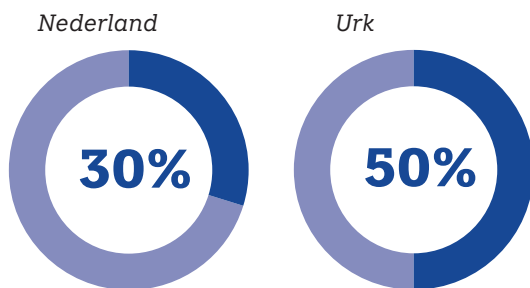
Een leidraad op deze weg vormt de **trias energetica**, de drie belangrijke stappen die we de komende jaren gaan nemen.

1. Energie besparen
2. Hernieuwbare bronnen benutten
3. Onvermijdbare koolstofbronnen zo gebruiken dat ze zo min mogelijk CO₂ uitstoot veroorzaken

Urk in 2020

Van het totale energieverbruik in Nederland komt ongeveer één derde voor rekening van het verwarmen van woningen en gebouwen. Als een van de oudste kernen in Flevoland heeft Urk een hoog percentage oudere woningen. Het warmtegebruik lag in 2017 dan ook op circa 50% van het totale energieverbruik voor de gemeente Urk. Dit vraagt om veel woningverbetering in de vorm van isoleren. Ook op het gebied van energieopwekking door middel van zonnepanelen en windmolens scoort Urk relatief gezien niet hoog, al worden we buiten de gemeentegrenzen wel omgeven door windmolens.

Tegenover deze verbeterpunten staan unieke kansen.

De restwarmte die vrijkomt uit de visverwerking kan een belangrijke bron van warmtelevering aan woningen en bedrijven worden. Berekeningen tonen aan dat hier in potentie circa 211 Terra Joule kan worden gegenereerd, dat komt overeen met 20% van het totale energieverbruik van Urk in 2016.

Met de Urkervaart en het IJsselmeer heeft Urk in de directe omgeving veel open water. Dit is een potentiële bron voor thermische energie uit oppervlaktewater. Omdat de bodem bij ons geschikt is voor warmte- en koudeopslag, kunnen we deze duurzame energievoorziening gedurende het gehele jaar afstemmen op de vraag.

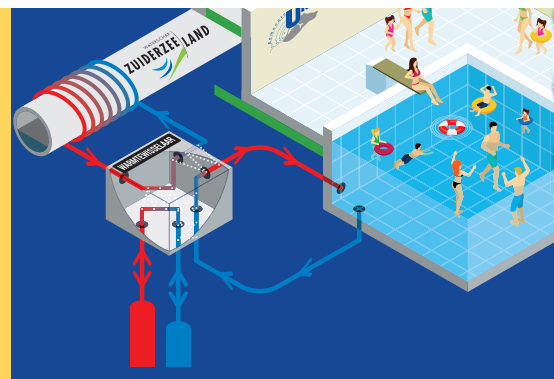
De opdracht

De uitgangspunten en doelen van Duurzaam Urk sluiten aan op het Klimaatakkoord van Parijs en de landelijke doelstellingen. Samen met de vijf overige gemeenten in Flevoland heeft de gemeente Urk de Flevolandse Energie Agenda opgesteld en er wordt samengewerkt aan de Regionale Energie Strategie (RES). Om deze doelstellingen te bereiken zijn grote veranderingen nodig, die onze hele gemeenschap raken. De weg naar een CO2 neutraal 2050 is nog voor niemand helemaal te overzien en we zullen flexibel in moeten spelen op nieuwe ontwikkelingen. Zo zal de energiebehoefte de komende decennia nog verder groeien en zal de technologische voortgang van invloed zijn op de beste mix van hernieuwbare energiebronnen. Wat we als gemeente in dit stadium wel kunnen doen is kaders formuleren voor de energietransitie.

Onze plannen moeten

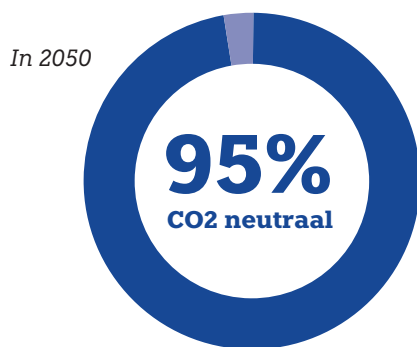
- realistisch en betaalbaar zijn
- echte stappen zetten en significante resultaten opleveren
- tot de verbeelding van onze inwoners spreken
- werken met bewezen en betrouwbare technieken

Urk heeft het eerste zwembad dat wordt verwarmd door de warmte uit afvalwater. Riothermie is de term voor deze duurzame technologie. De warmte die niet meteen kan worden gebruikt, wordt opgeslagen in de grond en kan op een later moment weer worden aangewend. Ons zwembad is hiermee als eerste in Nederland van het gas af.

Einddoel en mijlpalen

Urk streeft ernaar in 2050 95% CO₂ neutraal te zijn, met als tussenstap in 2030 een CO₂ reductie van 49% ten opzichte van 1990. CO₂ neutraal wil zeggen dat de gebruikte energie volledig wordt opgewekt uit hernieuwbare bronnen.

Focus voor de komende drie jaar

Isolatie van woningen

Isoleren is en blijft een essentiële voorwaarde voor het slagen van de ambitie om in 2050 CO₂ neutraal te zijn. Wat bespaard kan worden hoeven we niet op te wekken. We stimuleren woningeigenaren om te isoleren als 'no regret' maatregel bij het aardgasvrij maken van bestaande woningen. 'No regret' betekent dat een maatregel past binnen het grote geheel van de warmtetransitie.

Zonnepanelen

We stimuleren het aanbrengen van zonnepanelen op bestaande en nieuwbouwwoningen en bedrijven waar mogelijk. Urk heeft een relatief groot bedrijventerrein met veel dakoppervlak. In samenwerking met partners gaan we onderzoeken hoe hiervan gebruik gemaakt kan worden. Stimuleren en faciliteren van zonnepanelen is een focus voor de onmiddellijke toekomst.

Zon op dak heeft de voorkeur op Urk, maar andere initiatieven van grondgebonden zonne-energie sluiten wij niet uit. Mits het niet botst met de ontwikkelingen voor de ruimtelijke groei van Urk. Dit betekent dat het ook een optie kan zijn om een zonnepark te realiseren op grond dat pas op termijn

bebouwd gaat worden. Zonneparken zijn alleen toegestaan voor maximaal de periode van de technisch- economische levensduur (nu 25 jaar), maar kan dus ook korter. De gebruikte locaties dienen na gebruik als zonnepark weer terug te kunnen worden gebracht naar hun oorspronkelijke gebruik. Daarnaast bestaat de voorkeur ook bij grondgebonden initiatieven voor dubbel ruimtegebruik, meekoppelkansen en brede maatschappelijke participatie

Urk werkt aan de hand van maatwerkbeoordelingen. Aangezien het grondoppervlak en de ruimte op Urk beperkt is, zal per initiatief/ aanvraag beoordeeld worden wat mogelijk is. Een eerste stap is het opstellen van een beleidskader voor zonne-energie die uiterlijk in het najaar 2020 opgeleverd wordt en richting geeft aan de invulling van zonne-energie op Urk.

Warmtetransitie

Als gemeente zijn we verplicht warmteplannen te ontwikkelen, waarin staat op welke manier Urk van plan is om de wijken aardgasvrij te maken. Deze plannen maken we niet alleen, maar samen met de bewoners. Aan de hand van participatie, co-creatie en samenwerking met scholen en belangenorganisaties worden onze wijken stuk voor stuk energieneutraal gemaakt.

Het oude dorp vraagt extra aandacht, omdat de woningen dicht tegen elkaar zijn aangebouwd en het isoleren complex is. Daarnaast dient rekening te worden gehouden met het cultuurhistorisch -aspect in het oude dorp.

De verwarming van de oude wijk wordt een grote uitdaging als gevolg van het straatprofiel en de buitenruimte. De toepassing van omgevingswarmte lijkt een haalbare en unieke kans voor Urk. Hierbij denken we aan thermische energie uit oppervlaktewater en bron-/restwarmte van de visverwerkende bedrijven. Deze toepassing zal waarschijnlijk niet voor alle wijken toepasbaar zijn. De komende drie jaren gaan we de toepasbaarheid van deze duurzame warmtebron onderzoeken en nader uitwerken.

Rol van de gemeente

Het Rijk heeft de regierol voor de energietransitie neergelegd bij de gemeenten. Dit betekent dat de gemeente Urk onder andere verantwoordelijk is voor het opstellen van warmteplannen en het verstrekken van informatie aan haar inwoners en bedrijven. Als gemeente bepalen we dus zelf hoe we de energiedoelstellingen willen bereiken.

Voor ons is een belangrijk uitgangspunt dat de maatschappelijke kosten voor burgers en bedrijven zo laag mogelijk blijven. De warmtetransitie is sowieso al een grote uitdaging, waarbij we zo doelmatig mogelijk om moeten gaan met de middelen.

De juiste energiemix

Stakeholders

Energietransitie is een opdracht aan ons allemaal, overheden, burgers en bedrijven. Alleen als we er samen de schouders onder zetten, kunnen we een succes maken van Duurzaam Urk. Met deze partners zal de gemeente nauw samenwerken. Deze stakeholders zijn andere gemeenten in Flevoland, Provincie Flevoland, netwerkbeheerders, woningbouwverenigingen, waterschap Zuiderzeeland, BKU, VVU, het bedrijfsleven en andere lokale partners.

Hoofdstuk 4

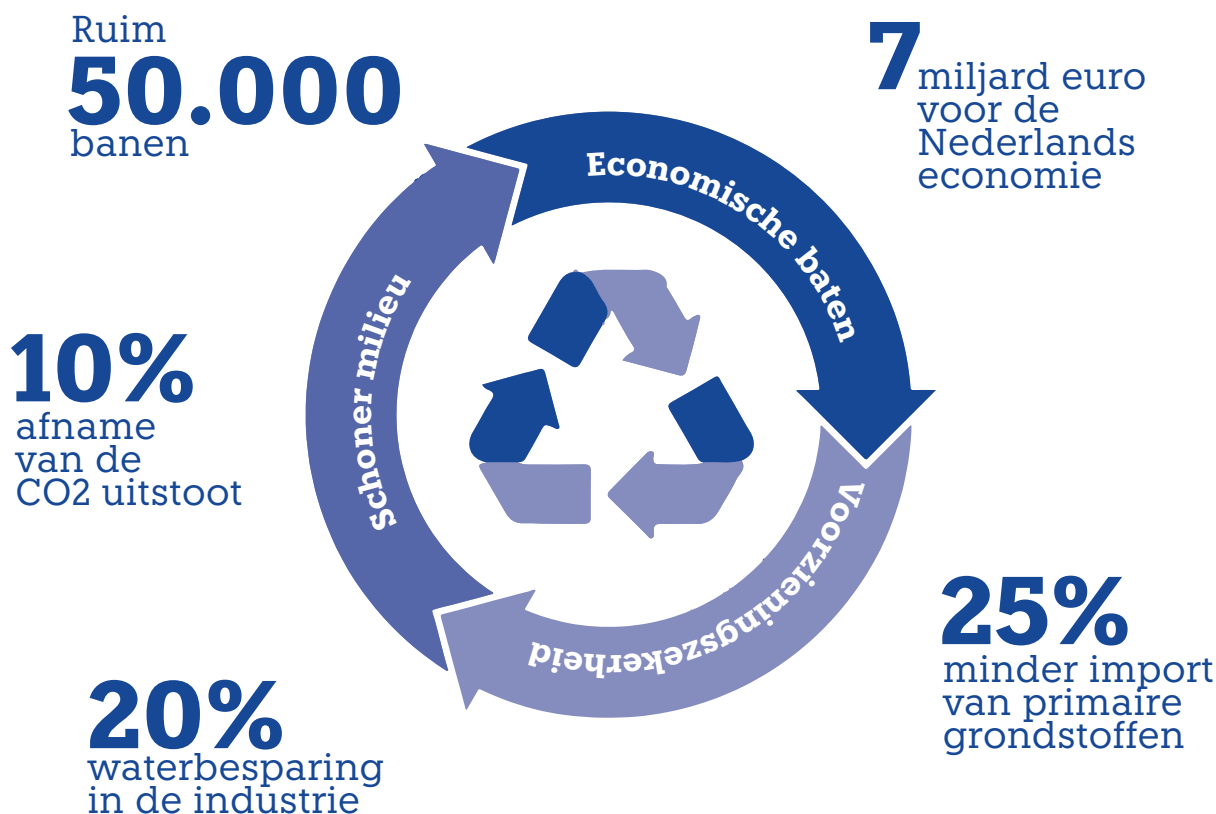

Circulaire Economie

In een circulaire economie bestaat geen afval en worden de grondstoffen steeds opnieuw gebruikt. De omschakeling naar een circulaire economie is nodig om een aantal redenen. De wereldbevolking groeit sterk; in 2050 leven er naar verwachting ruim negen miljard mensen. De vraag naar grondstoffen neemt hierdoor explosief toe, terwijl de beschikbare hoeveelheid afneemt. Veel grondstoffen komen nu uit het buitenland. In een circulaire economie is Nederland veel minder afhankelijk van andere landen.

Auto's, treinen en vliegtuigen werken op fossiele brandstoffen. Het winnen en verbruik van deze grondstoffen heeft grote gevolgen

voor het milieu. Een circulaire economie heeft minder negatieve invloed en zorgt voor een lagere CO2 uitstoot (besparing van 10%).

Hoe werkt een circulaire economie?

In een circulaire economie is afval de nieuwe grondstof. Vrijwel alle producten die Nederlanders in de toekomst gebruiken zullen steeds opnieuw worden gebruikt. Er is geen sprake meer van de lijn: produceren, consumeren en daarna weggooien. Hergebruik spaart niet alleen grondstoffen en het milieu, het stimuleert ook innovatie, nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid.

De opgave

De gemeente Urk gaat samen met inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden werken aan een zo hoog mogelijke mate van hergebruik van grondstoffen. Het streven is om in 2050 een economie/ samenleving zonder afval te hebben bereikt, waarbij alles draait op hernieuwbare grondstoffen. Als tussenstap streven wij naar 50% minder verbruik van (primaire) grondstoffen (mineralen, metalen en fossiel) in 2030.

Eerst en vooral door als gemeente het goede voorbeeld te geven. En vervolgens door te kijken waar binnen nieuwe ontwikkelingen en projecten circulaire toepassingen kunnen worden ingezet.

Einddoel en mijlpalen

Om een circulaire economie te zijn in 2050 zal er op verschillende onderdelen gewerkt moeten worden. Hieronder worden deze onderdelen beschreven.

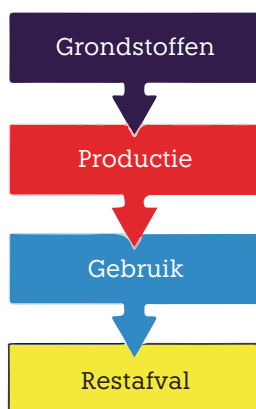
Circulair Bouwen & Demonteren

In Nederland is de bouwsector verantwoordelijk voor 40 á 50% van het grondstofverbruik (rijksoverheid, 2019). Wil je een grote stap in de goede richting zetten, dien je zeker de bouwsector circulair te maken. Daarom richt Urk zich vanaf 2020 op circulaire en modulaire bouw.

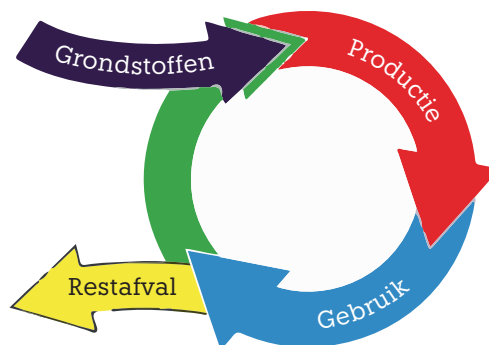
De focus voor de jaren tot en met 2050 ligt op;

- Alle gebouwen op Urk een materialenpaspoort, in de toekomst mogelijk wettelijk verplicht.
- Een lokaal/ regionaal grondstoffen-depot
- Alle nieuwbouw (infrastructuur, gebouwen, etc.) wordt circulair/ modulair gebouwd (2050)

Lineaire economie

Keteneconomie met recycling

Circulaire economie

Van afval naar grondstof

Circulaire inkoop & aanbesteding

De lokale overheden in Nederland hebben een inkoopvolume van 41,5 miljard euro per jaar (PIANOO, 2016). Voor gemeenten komt dit neer op 25 miljard. Dit is een gigantisch bedrag, waarmee de gemeenten een grote invloed hebben op de inkoop van circulaire producten en diensten. De gemeente Urk wil het goede voorbeeld geven door zich te richten op circulair opdrachtgeverschap. In samenwerkingsverband met de zes Flevolandse gemeenten en de provincie Flevoland is er een intentieverklaring ondertekend op 7 november 2019 om te streven naar 100% circulair opdrachtgeverschap.

De focus voor de jaren tot en met 2050 ligt op;

- Streven naar 10% circulair opdrachtgeverschap in 2022 door de gemeente Urk
- Streven naar 50% circulair opdrachtgeverschap in 2025 door de gemeente Urk.
- Vervolgens zo snel mogelijk naar 100% circulair opdrachtgeverschap met het streven dit uiterlijk in 2035 te hebben behaald.

Voedsel & Biomassa

Ieder jaar gooit men per hoofd van de bevolking 106 tot 147 kilogram voedsel weg (Milieucentraal, 2017). Dit is ontzettend zonde, zeker omdat het vaak gaat om voedsel dat nog bruikbaar is of net over datum. Het doel voor 2050 is om geen voedselverspilling meer te hebben. Alles wat niet gebruikt wordt voor consumptie kan hergebruikt worden voor iets anders.

De focus voor de jaren tot en met 2050 ligt op;

- Voedselverspilling tegengaan (2040)
- Lokale/ regionale voedselketen (2050)
- Consumptiegedrag beperken

Gescheiden grondstofstromen

Om gebruikte grondstoffen weer opnieuw te kunnen gebruiken voor bijvoorbeeld een ander product is een zuivere grondstofstroom noodzakelijk. Daarom is een belangrijk onderdeel binnen de circulaire economie het scheiden van grondstofstromen. Op dit moment wordt er jaarlijks 7,6 miljoen ton afval verbrand in Nederland (RVO, 2017). Dit afval zijn eigenlijk onze grondstoffen, die nu verloren gaan. Urk zet zich de komende jaren in om zowel bij burgers, bedrijven als binnen het eigen gemeentehuis de grondstoffen gescheiden in te zamelen en verwerken. Streven is om in 2040 afvalloos te zijn, alles kan namelijk hergebruikt worden.

Circulaire bedrijven en ondernemers

Iedereen heeft een rol te vervullen in de transitie naar een circulaire economie. Bedrijven zijn degene die directe invloed hebben op wat zij op de markt brengen en wij dus als burgers afnemen. De gemeente Urk heeft hier een faciliterende, informerende en ondersteunende rol in.

De focus voor de jaren tot en met 2050 ligt op;

- Circulaire verdienmodellen
- Circulair product ontwerp
- Ketenvorming; ambitie is om de visketen te sluiten op Urk en zoveel mogelijk andere lokale- regionale ketens te vormen.

OP WEG NAAR EEN NIEUW GRONDSTOFFENPLAN

Rol gemeente

Het Rijk heeft de regierol voor de transitie naar een circulaire economie deels neergelegd bij de gemeenten. Dit betekent dat de gemeente Urk onder andere verantwoordelijk is voor het bereiken van een circulaire economie op Urk.

Als gemeente bepalen we dus zelf hoe wij tot deze gewenste economie willen komen. Voor ons is een belangrijk uitgangspunt dat wat wij van bedrijven en burgers vragen, ook ondersteunt wordt met het goede voorbeeld vanuit de gemeente. Dit is daarom ook één van de belangrijkste rollen van de gemeente Urk. Daarnaast vervult de gemeente Urk een ondersteunende en faciliterende rol. Gezamenlijk werken wij aan een circulaire economie op Urk.

Stakeholders

De transitie naar een circulaire economie is een opdracht aan ons allemaal, overheden, burgers en bedrijven. Alleen als we er samen de schouders onder zetten, kunnen we een succes maken van Duurzaam Urk. Met deze partners zal de gemeente nauw samenwerken voor een circulaire economie; andere gemeenten in Flevoland, Provincie Flevoland, lokaal en regionaal bedrijfsleven/ BKU/ VVU, het onderwijs, MRA/ Regio Zwolle, ROVA/ HVC, Waterschap Zuiderzeeland en andere lokale partners.

Hoofdstuk 5

Klimaatadaptatie

De gevolgen van klimaatverandering zijn ook in Nederland merkbaar. Extreme neerslag komt nu al duidelijk méér voor dan in de jaren vijftig en ook hittegolven dienen zich vaker aan. Voor ons laagliggende en dichtbevolkte land kunnen de gevolgen van klimaatverandering groot zijn. Nederland zal daarom adaptief moeten inspelen op veranderende inzichten en ontwikkelingen in het klimaat. Onze bijdrage is om als Urk “klimaatrobuust” te zijn in 2050. Dit betekent dat bij extreem weer de schade aan gebouwen, infrastructuur of vitale functies zoveel mogelijk beperkt blijft.

Ook wanneer het gaat om gezondheidsrisico's op Urk, als gevolg van klimaatverandering, neemt de gemeente hierin, vanuit de algemene zorgplicht die zij heeft, haar verantwoordelijkheid. Om in te spelen op die veranderingen is tijd nodig. Het gaat vaak om aanpassingen in de openbare ruimte en dus de leefomgeving, en dat betekent dat die ingrepen iedereen direct raakt. Daarom kunnen we niet langer wachten, maar moeten nu handelen om problemen in de toekomst te voorkomen. Onze aanpak richt zich op vier thema's namelijk wateroverlast, droogte, hittestress en het beperken van de gevolgen van overstromingen. Met deze thema's sluit de gemeente Urk aan bij wat er in de aanpak van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie wordt beschreven.

Wateroverlast

Door de klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast toe. De hevige regenbuien die we steeds vaker over ons heen krijgen, zorgen ook op Urk voor overlast. Het regenwater moet wegstromen, maar het riool is slechts gedeeltelijk geschikt om zoveel water in korte tijd af te voeren. In plaats van uitbreiding van de riolering - een ingrijpende en kostbare maatregel - is het aanleggen van waterberging op daken en in tuinen, straten en parken een kosteneffectieve aanpak.

Droogte

We streven naar het behoud van het water op Urk, waarbij we rekening houden met de droogtestrategie van het Waterschap. Effectieve maatregelen die kunnen worden ingezet

tegen verdroging zijn onder andere het verminderen van het aandeel ondoorlatende verharding, regenafvoer van daken afkoppelen en het areaal aan oppervlaktewater uitbreiden.

Hittestress

De kans op hittestress neemt de komende jaren toe en dat kan grote gevolgen hebben, zowel voor de gezondheid als voor de economie. Vooral onder kwetsbare mensen leiden periodes van extreme hitte tot arbeidsuitval, ziektes en vroegtijdige sterfte. De inspanningen van de gemeente zijn onder meer gericht op het stimuleren van klimaatbestendig bouwen en wonen.

Overstromingen

De kans op een overstroming is in Nederland relatief klein. Uit onderzoek komt naar voren dat de overheid moet zorgen dat de polder veilige dijken en goede evacuatieplannen heeft. Omdat de kans op overstromingen vrij klein is en de verantwoordelijkheid voor het onderdeel 'overstromingen' bij het Waterschap Zuiderzeeland is belegd, gaan we niet verder in op dit onderdeel.

Einddoel & Mijlpalen

Onze ambitie is dat Urk in 2050 Klimaat-robuust is. Gemeente, inwoners, en ondernemers zijn zich gezamenlijk bewust van de impact van klimaatverandering en zetten zich gezamenlijk in voor een klimaatbestendige leefomgeving.

Om de gevolgen van klimaatverandering goed op te kunnen vangen ontwikkelen we als gemeente een aantal initiatieven. We zorgen ervoor dat elke ruimtelijke aanpassing op Urk ook rekening houdt met wateroverlast, droogte en hitte, terwijl de kwaliteit behouden blijft. Niet alleen het klimaatbewust bouwen en inrichten helpt maar ook ons gedrag als bewoners en bedrijven moeten we aanpassen willen we voorbereid zijn op een klimaatrobuste gemeente in 2050.

Onze rol als gemeente verandert dan ook van ontzorger in 2020 naar facilitator in 2050.

Onze doelen zijn:

- In 2022 zijn wij als Urk klimaatbewust en onze organisatie ontwikkelt zich klimaatbewust
- In 2030 streven wij naar klimaat actieve inwoners, bedrijven en overheid.
- In 2050 zijn wij een klimaatbestendige gemeente waarin iedereen klimaatbewust is en ook zo handelt.

Rol van de gemeente

De gemeente Urk (behalve het beheersen van overstromingen) heeft van de overheid de regie gekregen voor het klimaat adaptief ontwikkelen van de wijken en terreinen. Dit betekent dat de gemeente Urk verantwoor-

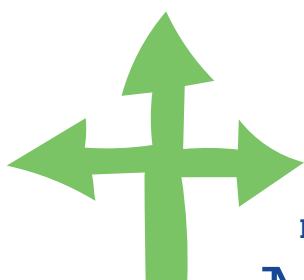
delijk is voor het klimaatbestendig bouwen en inrichten van wijken en bedrijfsterreinen en er voor moet zorgen dat bewoners en bedrijven klimaat bewust handelen.

De gemeente is daarin dus koersbepalend en geeft ook het goede voorbeeld. Dus bij de ontwikkeling van nieuwe woonwijken/terreinen, renovaties van bestaande woonwijken/terreinen, herontwikkeling, beheer en onderhoud heeft de gemeente de gelegenheid om klimaat bewuste keuzes te maken. In de rol van de gemeente willen wij een transitie doormaken van in 2020 een rol als trekker/aanjager, naar 2050 waarin de gemeente de samenleving faciliteert en bewoners en bedrijven zelf zorgen voor het klimaatbewust ontwikkelen van de woonwijken en de bedrijfsterreinen.

Stakeholders

Een klimaatrobust Urk is een opdracht aan ons allemaal, overheden, burgers en bedrijven. Alleen als we er samen de schouders onder zetten, kunnen we een succes maken van Duurzaam Urk. Met deze partners zal de gemeente nauw samenwerken om klimaatrobust te zijn in 2050. Deze stakeholders zijn andere gemeenten in Flevoland, Provincie Flevoland, Waterschap Zuiderzeeland, de Veiligheidsregio, onderwijsinstellingen, energienetbeheerders, projectontwikkelaars, bewoners, ondernemers, BKU, VVU, bedrijfsleven en andere lokale partners.

Hoofdstuk 6

Mobiliteit

Vervoer van mensen en goederen zorgt voor circa 20% van de totale CO₂ uitstoot van Nederland. Mobiliteit is dan ook een belangrijk thema in het Klimaatakkoord en is nauw verbonden met het thema energie. Voor de gemeente Urk betekent dit dat we gaan werken aan een emissieloze mobiliteit in 2050. Hierbij staat voorop dat mobiliteit voor onze inwoners betaalbaar, veilig, comfortabel en makkelijk moet zijn. Toegankelijk voor iedereen, valide en minder valide. Kortom: ons doel is een mooi, leefbaar en goed ontsloten dorp, waar duurzame mobiliteit de schakel vormt tussen wonen, werken en vrije tijd en waar luchtverontreiniging door het verkeer tot het verleden behoort.

De opgave

Een unieke bijdrage aan de mobiliteitsdoelstellingen van het Klimaatakkoord kunnen we in Urk leveren met onze vissersvloot. Met 72 schepen beschikt Urk over de grootste vloot viskotters in Nederland. Twee van deze schepen zijn inmiddels CO₂ neutraal en meerdere schepen zijn al toonbeelden van duurzaamheid.

Om de doelstellingen voor 2050 te halen is het eerst en vooral nodig om kritisch te kijken hoe we ons nu vervoeren en welke rol mobiliteit speelt in de schakel tussen wonen, werken en leven.

Einddoel en mijlpalen

Mobiliteit verbeteren

We blijven werken aan snelle en betrouwbare reistijden in personen- en goederenvervoer en het vergroten van de keuzemogelijkheden voor reiziger en vervoerder. Als Urk lobbyen we actief mee om in 2040 de Lelylijn te realiseren. Behalve dat we het vervoer duurzamer maken, zorgen we hiermee ook voor de economische ontsluiting van Urk. Ook de aanleg van een fietssnelweg naar Lelystad en Emmeloord staat op het programma.

Duurzame verplaatsingen stimuleren

We gaan acties ondernemen die het aandeel lopen, fietsen en openbaar vervoer in de mobiliteitsmix helpen vergroten. Het betaalbaarder maken van het OV helpt ook het aantrekkelijker te maken. In 2030 zijn de fiets, lichte elektrische voertuigen en het openbaar vervoer aantrekkelijke alternatieven voor de auto. Wij streven ernaar dat verplaatsingen binnen de bebouwde kom van Urk zoveel mogelijk worden gedaan met fiets, lopend of OV.

Energietransitie

Onze ambitie is naar nul uitstoot van schadelijke emissies door mobiliteit en een volledige energietransitie van fossiele brandstoffen naar duurzame brandstoffen in 2050. Een voorwaarde hiervoor is een dekkende infrastructuur voor alternatieve energiebronnen als elektriciteit en waterstof. Daarnaast valt te denken aan zero emissie bevoorrading in de dorpskernen en woonwijken. Wij streven ernaar dat in 2030 circa 40% van het personenvervoer emissieloos is op Urk. Dit is een tussendoel om uiteindelijk in 2050 volledige emissieloze mobiliteit te hebben bereikt op Urk.

Inclusieve mobiliteit

Een betere mobiliteit betekent ook minder mobiliteit. Voor 2030 streven we naar circa 20% minder verplaatsingen door logistieke stromen te combineren, flexibel te werken en voertuigen te delen. Hierbij staat echter voorop dat iedereen toegang heeft tot mobiliteit en actief kan deelnemen in de samenleving.

CO2-neutrale vissersvloot

Het streven voor de vissersvloot is een zero-emission kotter die meerdere visserij-technieken (multi-purpose) kan uitoefenen. De haalbaarheid hiervan hangt echter in hoge mate af van de ruimte die hiervoor geboden wordt door Europese wet- en regelgeving. De gemeente Urk wil ondernemers hierin wel graag stimuleren en zet zich er in Europees verband voor in om ook daar de benodigde beleidsruimte voor de visserij te creëren. Herintroductie van de pulsvisserij is een belangrijk speerpunt in de lobby van de gemeente Urk. Diversiteit van scheepstypen en visserijtechnieken zijn in het kader van duurzaamheid een belangrijk aandachtspunt wanneer het gaat over de duurzame opbouw van de vloot. Het is verder van belang op te merken dat de visserij nagenoeg alle commerciële visbestanden in de Noordzee duurzaam bevist volgens of zelfs onder het niveau van de maximaal duurzame oogst (MSY).

Duurzame initiatieven

De visserij zet zich verder o.a. in voor de volgende duurzame initiatieven:

- Fishing for litter; jaarlijks wordt er door de Nederlandse vloot 250 tot 300 ton afval opgevist en aan wal gebracht. 90% van het afval wordt gerecycled.
- Optimalisatie van de afvalinname in havens en het opslaan van kombuis- en operationeel scheepsafval
- Tuiginnovaties waardoor er sprake is van minder bodemberoering
- Netinnovaties die er toe moeten leiden dat er minder bijvangst plaatsvindt.
- Deelname aan projecten voor vervanging van plastic vispluis (draadjes onder aan het net die als buffer tussen de bodem en het net fungeren. Er zijn nu al veelbelovende vervangingsmaterialen die afbreekbaar zijn.)
- Voor de visserij is het MDV schip het voorbeeld van innovatie. Daar wordt ook op verder geborduurd. De nieuwste MDV-schepen worden inmiddels nog duurzamer gebouwd. Door een nog slimmer ontwerp, nog minder gasolieverbruik door verbetering van de voortstuwingssystemen en afstemming van elektriciteitsvraag op het schip.
- Deelname aan het project Health Seas (oude netten worden ingezameld en gerecycled).

De visserij en de visverwerkende industrie zijn de drijvende kracht achter de economie op Urk. Het MDV schip is een prachtig voorbeeld van een initiatief om de transitie te maken naar duurzame visserij. Dit schip - dat al in 2015 in de vaart werd genomen - levert een brandstofbesparing op van 60% ten opzichte van vergelijkbare schepen en 60% CO2 reductie ten opzichte van 2010. De hoeveelheid verbruikte gasolie per kg vis is verminderd van 5kg naar 0,5 kg. Met het MDV schip levert de Urker vissersvloot niet alleen een indrukwekkende bijdrage aan de duurzaamheid, maar het is ook in economisch opzicht een winnaar, omdat het minder kwetsbaar is voor stijgende olieprijs en dalende visprijzen.

Focus voor de komende drie jaar

Op Urk vraagt mobiliteit relatief veel energie, daarom richten we ons de komende drie jaar op het verbeteren van het openbaar vervoer, het stimuleren van elektrisch vervoer en fietsverbruik. We maken bewoners en bedrijven bewust van de besparing van energie en de voordelen van het beperken van de CO2 uitstoot. Vooral bij de ontwikkeling van het nieuwe Binnendijkse Bedrijventerrein zorgen we dat alle nieuwe vormen van mobiliteit ingepast zijn.

Stakeholders

Iedereen, bewoners en bedrijven zijn betrokken bij het vervoer van en naar Urk. Partijen, die een rol spelen zijn de visserijsector, bewoners, bedrijven, scholen, vervoersbedrijven, BKU, VVU, bedrijfsleven en de Gemeente Urk zelf.

Hoofdstuk 7

Hoe iedereen mee kan gaan werken aan een Duurzaam Urk

Het zou fijn zijn als iedereen op Urk bereid is mee te werken aan een schoner milieu, een lagere energierekening, meer wooncomfort en een bloeiende economie. Voor nu én voor komende generaties. Maar de klimaatdoelstellingen zijn zo algemeen en 2050 is nog zover weg...

‘Mooi, die mondiale doelstelling om 20% energie te gaan besparen en CO2 neutraal te zijn in 2040,’ zullen veel mensen denken, ‘maar wat kan ik hier zelf aan doen?’

De creatieve en succesvolle duurzaamheidsinitiatieven die burgers en bedrijven op Urk al hebben laten zien, kunnen in dit opzicht dienen als inspiratiebron. Iedereen kan op zijn eigen manier een waardevolle bijdrage leveren.

Maatschappelijke Participatie

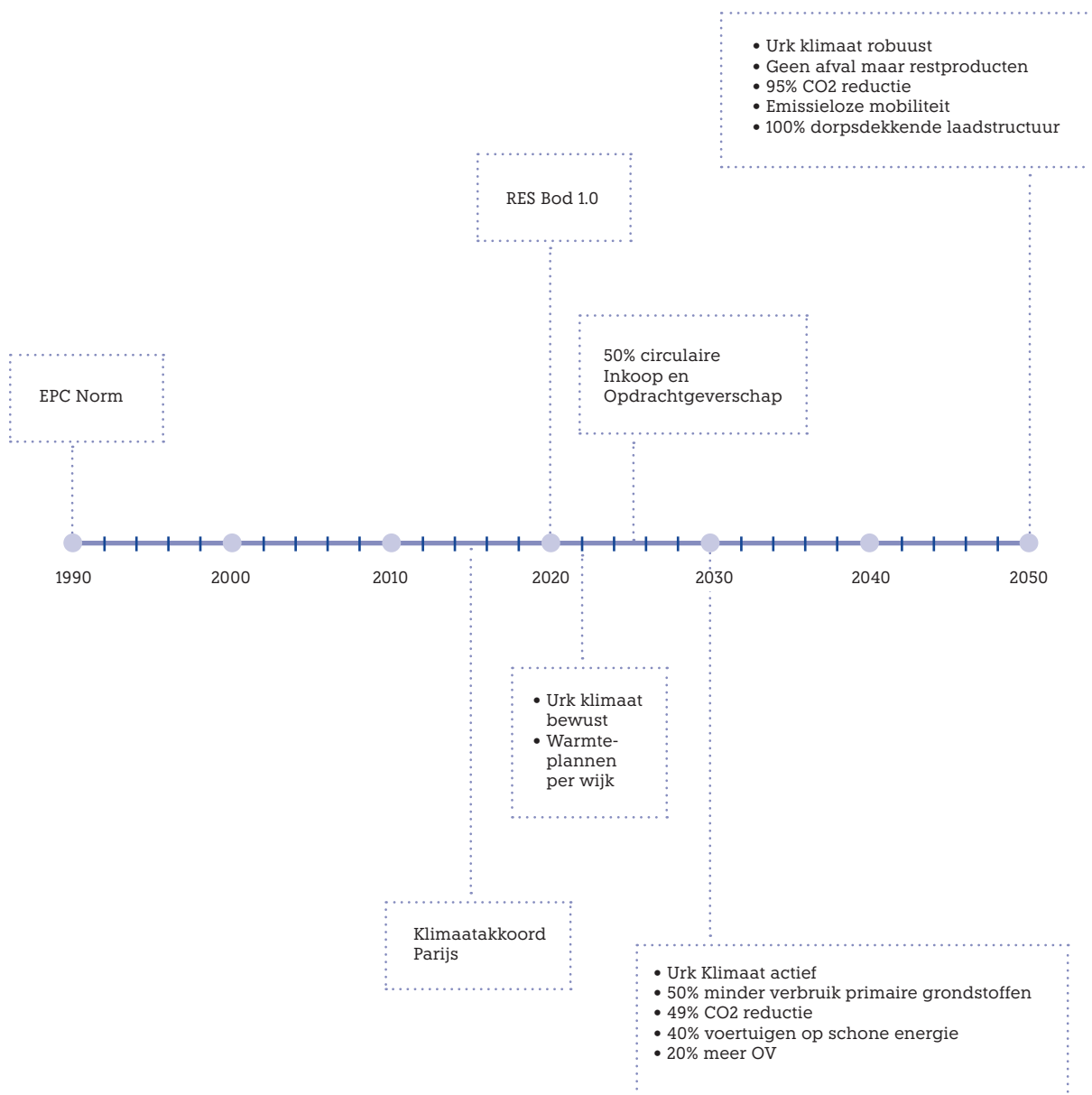
Maatschappelijke Participatie is de belangrijkste voorwaarde om de transitie te laten slagen en de doelstellingen voor 2050 te behalen. Kernwoorden voor de gemeente Urk zijn:

1. *Samenbinden*: zoeken naar gemeenschappelijke belangen.
2. *Vroegtijdig*: niet direct een plan presenteren, maar betrokkenen de kans geven om mee te denken en mee te doen.
3. *Transparantie en vertrouwen*: samenwerken vanuit een gelijke kennisbasis, partijen mogen elkaar niet verrassen.
4. *Gezamenlijke verantwoordelijkheid*: iedereen doet mee en deelt in de verantwoordelijkheid.
5. *Maatwerk*: elk project is uniek en vraagt om een op maat gesneden aanpak.

Binnen onze duurzaamheidsvisie onderscheiden we 3 vormen van participatie:

- participatie van de volksvertegenwoordigers in het proces
- maatschappelijke participatie in het proces
- financiële participatie in projecten

Urk heeft een sterke lokale economie, waarbij elk bedrijf en elke inwoner op een of andere manier betrokken is. De traditionele participatie bij een duurzame leefomgeving is in Urk al verankerd in de cultuur. Een van de taken van de gemeente is om deze nog verder te versterken. Bij de uitvoering van onze duurzaamheidsvisie wordt rekening gehouden met financiële participatie van ondernemers en burgers. Urkers zijn ondernemers in hart en nieren, en waar duurzaamheid en economische groei hand in hand gaan, zal de betrokkenheid het grootst zijn.

Rollen van de gemeente

Rol van de gemeente	Omschrijving
Wetgever	Het houden van toezicht op wetgeving bij de uitvoering door derden.
Eigenaar	Beheren, ontwikkelen en zelf doen. Regie en organisatie ligt volledig bij de gemeente. Dit past ook bij het voorbeeld gedrag van de gemeente.
(Co) Financier	Financieren door het vrijmaken van geld om initiatieven op gang te brengen en te houden bijvoorbeeld door een subsidieregeling (en fondsen).
Facilitator	Inzetten van expertise en netwerk om initiatieven van bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisatie en mede-overheden te ondersteunen
Inkoper	Het inkopen van diensten en producten en het zorgen dat de aanbesteding past binnen de duurzaamheidskaders.
Aanbieder	Het aanbieden van reststromen (zoals biomassa, oud asfalt en oud straatmeubilair).
Fysieke plek	Aanbieden van een plek om zich te vestigen en/of om activiteiten te ontplooiën.
Initiator	Het voortouw nemen bij nieuwe initiatieven met meerdere partijen.
Ondersteuner	Fiscale of juridische ondersteuner.
Voorbeeld	Het goede voorbeeld geven aan de samenleving en intern het voorbeeldgedrag te tonen.

Hoofdstuk 8

Relatie vis en duurzaamheid

Voedselproductie en consumptie zijn samen verantwoordelijk voor ongeveer 33% van de door de mens geproduceerde broeikasgassen. Er is veel winst te behalen wanneer we hier verstandiger mee omgaan. Voedseltransitie is dan ook een belangrijk thema voor een Duurzaam Urk. Wij zien het als de kern van onze duurzaamheidsvisie. Urk leeft van vis, Urk werkt met vis, Urk transporteert vis. Urk = vis. Vis is de verbindende factor op Urk en daarom bouwen we er onze duurzaamheidsvisie op.

“We werken aan een gezonde economie”

De vier thema's in onze duurzaamheidsvisie - Energie, Circulaire Economie, Mobiliteit en Klimaatadaptatie - hebben elk een sterke relatie met de vissector. Hieronder lichten wij deze relatie per thema kort toe.

1. Vis en Energie

De energietransitie is onze grootste uitdaging. Hoe zorgen we er samen voor dat we op Urk in 2050 liefst voor 100%, maar in ieder geval voor 95% gebruik maken van schone energie. De visserijsector verbruikt in haar productieproces veel energie en daar komt veel warmte bij vrij. Die warmte komt nu in het milieu terecht terwijl restwarmte een bron is waar we een groot aantal huizen en kantoren mee kunnen verwarmen.

2. Vis en Circulaire Economie

De visserijsector is zich er al langer van bewust dat de restproducten niet weggegooid moeten worden, maar prima te gebruiken zijn voor nieuwe toepassingen. Onze ondernemers zijn op dit vlak al uiterst innovatief en voortdurend op zoek naar nieuwe verdienmodellen. De visserijsector wil graag meedenken en meedoen om de hele productieketen circulair te maken.

3. Klimaatadaptatie en biodiversiteit

Urk kent de krachten van de elementen als geen ander en de effecten van de klimaatverandering worden door de visserijsector als een van de eerste gevoeld. Onze bedrijven willen meewerken aan een gezonde leef- en werkomgeving en er zijn al de nodige initiatieven in deze richting. Zo wordt nu al het proceswater hergebruikt en zijn er plannen voor een nieuw, groen bedrijventerrein.

4. Vis en Mobiliteit

Bij duurzame mobiliteit in relatie tot de visserijsector denken we als eerste aan onze vissersvloot. Urk heeft de grootste vloot viskotters van Nederland, en meerdere van onze schepen zijn al toonbeelden van duurzaamheid. Een duurzaam schip is een kostbare investering, maar de sector is zich bewust van haar verantwoordelijkheid. Een ander richtpunt is het vervoer. Op dit moment zijn er nog veel vervoersbewegingen met al dan niet verwerkte vis en visresten. Deze vervoersbewegingen willen we verminderen en het vervoer zelf moet gebruik maken van schonere energie.

Vis als duurzaam voedsel

Voedseltransitie begint met het bewust worden van de invloed die het produceren van voeding heeft op onze omgeving. De consumptie van vis past in het moderne leef- en eetpatroon van de burger. De binnenlandse waardering voor en kennis van de eigen Noordzeevis is een belangrijk aandachtspunt hierbij.

Ook het vervoer van voedingsproducten over de wereld draagt bij aan de CO2 uitstoot. En er wordt veel voedsel verspild. Zo'n 30% van wat er in de voedselketen terecht komt wordt niet geconsumeerd.

Op Urk gaan we werken aan een voedingspatroon dat gezonder is voor mens en milieu. Met onze kennis van visserij en visverwerking kunnen we landelijk een unieke bijdrage leveren aan de klimaatdoelstellingen. Daarnaast gaan we actie ondernemen om als Urkers zelf bewuster en duurzamer met voedsel om te gaan, meer vis te eten, minder voedsel te verspillen. Als het om gezonde en duurzame voeding gaat, zijn we een voorbeeld voor de volgende generatie en hebben een voortrekkersrol in Nederland.

Op Urk werken we aan een gezonde economie als basis voor een gezonde samenleving. Een duurzame, innovatieve visserijsector zal ook in economisch opzicht winstgevend zijn, en draagt zo in het bijzonder bij aan een duurzaam Urk en daarmee ook aan een duurzaam Nederland.

« *Het verwerken van vis.*

Bijlage 1 | Energie

Ambitie

2030: 49% minder CO2 uitstoot dan in 1990

2050: 95% minder CO2 uitstoot dan in 1990

	Algemeen	Overheid (gemeentehuis)	Bedrijfsleven	Burgers
Thema's	• Warmtetransitie • Schone energie • Zonne-energie • Isolatie • RES • Energiebesparen • Innovatie	• Warmteplan per wijk gereed 31-12-2022 • Bepalen energiemix gereed 31-12-2020 • Scheppen ruimtelijk kader en regelgeving, subsidie-regeling, zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen. • subsidieregeling RVO loopt naar verwachting af eind 2020 • Opstellen van strategie. Gereed 1^e kwartaal 2020 • Gemeentelijke gebouwen moeten voor 31-12-2022 voldoen aan Energielabel C • stimuleren door beleid en subsidie. Betreft een doorlopende activiteit.	• Exploitatie warmtenet • Gebruik maken van duurzame energiebronnen • Zonnepanelen aanbrengen op bedrijfspanden / Aanleggen en exploiteren zonneparken • Bedrijven isoleren • Aanleg wind- en zonneparken en exploitatie omgevingswarmte • Uitvoeren energiebesparende maatregelen bij bedrijven (in kader van EML) • Uitvinden en toepassen nieuwe technieken	• Gebruiken van omgevingswarmte • Gebruik maken van duurzame energiebronnen • Investeren in zonnepanelen op dak • Woningen Isoleren • Gebruiken van omgevingswarmte • Gebruiken van duurzame apparatuur, lampen e.d. • Nieuwe technieken van verduurzaming gebruiken
*Mijlpalen		2020: RES BOD 1.0 2030/2040/2050: respectievelijk 25%/65%/95% aardgasloos 2021/2022: zonnepark 4 hectare 2020-2022: gebruik restwarmte/ omgevingswarmte voor de Zeeheldenwijk 2020/2021: Warmtevisie ontwikkelen 2020/2021: ontwikkelen participatie 2020: Keuze energie mix	Investeren in zonnepark Aanbieden/exploiteren omgevingswarmte	Participeren door burgers
Stakeholders	• Woningbouwvereniging • Vereniging van Vishandelaren • Liander • Energieloket • Energieke Regio • DE-on • Waterschap Zuiderzeeland • Investeerders • BKU en bedrijfsleven	Aanpak volgens Omgevingswet en coördinatie stakeholders	Bedrijven voeren maatregelen uit	Burgers denken mee/ participeren
Komende drie jaar	• Zon • Isolatie • Warmtetransitie/ toepassen omgevingswarmte • Zonnepark 4 hectare	• Subsidieregeling/zonnepanelen Gereed 31-12-2020(Zeewijk) • Gereed 31-12-2023 (Oranjewijk) • Gereed 31-12-2022 (Bestaande bouw) • Verwijzen naar subsidie RVO maken warmteplannen • Maken warmteplannen voor wijken gereed 31-12-2021. Gemeentelijke gebouwen afkoppelen van aardgas Aardgasloos bouwen in nieuwbouw 400 woningen voor eind 2022 • Ruimtelijk kader en regelgeving in 2020	• Realisatie en gebruik • Uitvoeren EML • Realisatie luchtwarmtepompen, kleinschalige LT warmtenetten en warmtenetten met gebruik omgevingswarmte. • Aanleg en exploitatie	• Realisatie en gebruik • Woningen isoleren • Participeren • Gebruiken van duurzame warmte • Participatie
Rol gemeente Urk	Ontwikkelen, faciliteren, motiveren en subsidiëren	Voorbeeld geven	Realisatie van beleid	Meedenken en participeren

Bijlage 2 | Circulaire economie

Ambitie

2030: 50% minder verbruik van (primaire) grondstoffen (mineralen, metalen en fossiel)

2050: Een economie/ samenleving zonder afval, waarbij alles draait op hernieuwbare grondstoffen

	Algemeen	Overheid (gemeentehuis)	Bedrijfsleven	Burgers
Thema's	- Bewustwording - Onderwijs - Innovatie - Regionaal grondstoffendepot	- Circulaire inkoop en opdrachtgeverschap* - Gescheiden inzameling grondstoffen - Voedselverspilling tegengaan - Circulair bouwen & slopen + materialenpaspoort	- Circulaire verdienmodellen - Product ontwerp - Regionale voedselketen - Ketenvorming (bv. Visketen) - Gescheiden inzameling grondstoffen - Circulair bouwen & slopen + materialenpaspoort	- Koopgedrag/ consumptiegedrag consumenten - Gescheiden inzameling grondstoffen* - Materialen hergebruiken
*Mijlpalen		2022: 10% CI&O 2025: 50% CI&O Daarna zo snel mogelijk naar 100%		2023: 100 kilo restafval per inwoner per jaar + 75% scheiding van huishoudelijk afval
Stakeholders	- Onderwijs - Provincie Flevoland - MRA/ Regio Zwolle - Buurgemeenten, - Waterschap Zuiderzeeland	Medewerkers gemeente Urk	- Ondernemers Urk - BKU, VVU en bedrijfsleven	Inwoners Urk ROVA/ HVC
Komende drie jaar	- Bewustwording onder alle groepen - Onderwijs betrekken - Innovatie - Nieuwe Ketens - Circulair bouwen	- Circulaire inkoop & opdrachtgeverschap (minimaal 20% CI&O) - Voedselverspilling binnen gemeentehuis (beperken) - Gescheiden inzameling grondstoffen (implementeren) - Circulaire bouw + materialenpaspoort (pilots)	- Circulaire visketen (ketenmanager inzetten) - Gescheiden inzameling grondstoffen (opstarten) - Circulaire bouw + materialenpaspoort (pilot) - Circulaire verdienmodellen (informereren en faciliteren)	Gescheiden inzameling grondstoffen (beleid doorvoeren)
Rol gemeente Urk	Co-creëren, faciliteren, motiveren, subsidiëren	Inkoper, initiator, Aanbieder	Facilitator, Regelgever, Initiator, Fiscale ondersteuning	Facilitator, Regelgever, Fiscale ondersteuning

Bijlage 3 | Klimaatadaptatie

Ambitie

2030: streven naar klimaat actieve inwoners, bedrijven en overheid

2050: een klimaatrobuuste gemeente

	Algemeen	Overheid (gemeentehuis)	Bedrijfsleven	Burgers
Thema's	Klimaatbewustwording	- Hittestress, Droogte, Wateroverlast en Overstromingen zijn de overkoepelende thema's - Gemeentelijke gebouwen klimaatadaptief maken - Openbare ruimte klimaatadaptief inrichten - Uitvoeren stresstesten bij nieuwe ontwikkelingen - Organiseren klimaatcafés voor bewustwording ondernemers en burgers	- Bedrijfspannen/kantoren klimaatadaptief maken - Eigen bedrijfsgrond klimaatadaptief maken	- Eigen woning klimaatadaptief maken - Tuinen klimaatadaptief maken
*Mijlpalen	<u>2022</u>: Urk is klimaatbewust en interne organisatie ontwikkelt ook klimaatbewust. <u>2030</u>: Klimaat actieve inwoners, bedrijven en overheid. <u>2050</u>: Klimaatrobuust Urk			
Stakeholders	- Andere gemeenten in Flevoland - Provincie Flevoland - Waterschap Zuiderzeeland - De Veiligheidsregio - Onderwijsinstellingen - Energienetbeheerders - Projectontwikkelaars - Bewoners - Ondernemers	- Gemeente Urk - Provincie Flevoland - Gemeente NOP	- Ondernemers Urk - BKU, VVU en bedrijfsleven	Inwoners Urk
Komende drie jaar		- Alle nieuwe ontwikkelingen worden klimaatbestendig ontwikkeld. - Gemeente werkt in de regio samen om de impact van klimaatverandering onder de aandacht te brengen. - Verdiepende stresstest maakt deel uit van alle nieuwe ontwikkelingen. - Uitvoeren risico dialoog. - Klimaatbewuste maatregelen vastleggen in handboek openbare ruimte. 6-jaarlijkse cyclys beleggen van meten-willen-weten: 2019 was de start met meten d.m.v. de stresstest.		
Rol gemeente Urk	- Ontwikkelen - Faciliteren - Motiveren - Subsidiëren	Voorbeeld geven	- Faciliteren - Subsidiëren - Informeren	- Informeren - Participeren - Subsidiëren - Adviseren

Bijlage 4 | Mobiliteit

Ambitie

2030: Duurzame vervoersmogelijkheden aantrekkelijke alternatieven voor de auto, 40% personenvervoer emissieloos, 20% minder verplaatsingen op Urk

2040: Lelylijn gerealiseerd

2050: Emissieloze mobiliteit, duurzame brandstoffen, zero- emissie vissersvloot

	Algemeen	Overheid (gemeentehuis)	Bedrijfsleven	Burgers
Thema's	• Laadstructuur (individueel/collectief) • Autoluwe wijken en fietspaden • Schone energie • Schone auto's en schepen • Minder vrachtvervoer • Overslag mogelijkheid op Urk • Fietssnelweg Lelystad • Deelconcepten mobiliteit • Bewustwording en gedragsverandering	• Voertuigen op schone energie • Dorpdekkend laadstructuur schone energie • Aanscherpen parkeerbeleid in het centrum • Faciliteren fietspaden/ voetgangerspaden • Faciliteren fietssnelweg • Bewustwording en gedragsverandering	• Investeren in schone voertuigen/schepen • Bedrijfsvoertuigen op schone energie. • Stimuleren rijden op schone brandstof • Stimuleren OV/fietsen • Minder vervoersbewegingen buiten Urk • Duurzame mobiliteit is verdienmodel • Vrachtwagens/Schepen delen	• Meer voertuigen op schone energie • Meer gebruik van fietsen/OV • Minder vliegen • Bewustwording en gedragsverandering • Auto deelconcept
*Mijlpalen		<u>2030</u>: Aantrekkelijke alternatieven voor de auto stimuleren <u>2030</u>: 40% personenvervoer emissieloos <u>2030</u>: 20% minder verplaatsingen op Urk <u>2040</u>: Lelylijn en fietssnelweg naar Emmeloord en lelystad.	<u>2030</u>: 20% minder verplaatsingen door logistieke stromen te combineren <u>2050</u>: zero-emissie vissersvloot Inzet op schone vormen van mobiliteit	• Gebruik maken van OV/ fiets/ schone vormen van mobiliteit • 2030: 40% personenvervoer emissieloos • 2030: 20% minder verplaatsingen op Urk
Stakeholders	• Provincie Flevoland NOP • Netwerkbeheerders • Investeerders • Brandstofboeren • Onderwijs • Openvervoer en NS • ANWB • Fietsenmakers	• Gemeente Urk • Provincie Flevoland • Gemeente NOP	• Ondernemers Urk • Brandstofboeren • Investeerders • BKU en VVU	Inwoners Urk
Komende drie jaar	• Verbeteren OV • Stimuleren elektrisch vervoer en fietsgebruik • Bewustwording bewoners/ bedrijven van besparing energie en beperken CO2 uitstoot • Inpassingsmogelijkheden schone vormen mobiliteit in (nieuw) bouw projecten			
Rol gemeente Urk	Ontwikkelen, faciliteren, motiveren en subsidiëren	Voorbeeld geven	Faciliteren, subsidiëren en informeren	Informeren, participeren, subsidiëren, adviseren

Begrippenlijst Duurzaamheidsvisie

Algemeen

Rentmeesterschap	De aarde en de natuur hebben we in bruikleen, maar we moeten het in goede staat overdragen aan de volgende generatie. We zorgen dat de volgende generatie veilig en gezond kan leven met dezelfde bronnen als de huidige generatie. Rentmeesterschap wordt ook wel omschreven als duurzaam beheer en maatschappelijk verantwoord ondernemen.
Co- creatie	Is een vorm van samenwerking, waarbij alle deelnemers invloed hebben op het proces en het resultaat van dit proces.
Broeikasgassen	Broeikasgassen zorgen ervoor dat de warmte van de zon in de atmosfeer wordt vastgehouden. Door meer broeikasgas in de atmosfeer warmt de aarde op.
Sociale duurzaamheid	Continue proces, waar aan iedereen kan mee doen. Ieder vanuit zijn eigen kracht, door zijn sociale omgeving en/of professionals.
Sociale cohesie	De wijze waarop samenlevingen bij elkaar blijven. Op basis van de onderlinge waarden, identiteit en gewoonten.
(Maatschappelijke) Participatie	Actief meedoen van alle bewoners en bedrijven bij maatschappelijke veranderingen.

Thema: Energie

Energietransitie	Is de overgang naar een situatie waarin de energievoorziening structureel anders van aard en vorm is dan in het huidige energiesysteem.
Hernieuwbare energiebronnen	Is energie afkomstig van natuurlijke energiebronnen die constant worden aangevuld. Deze energiebronnen zijn onuitputtelijk, in tegenstelling tot fossiele brandstoffen die niet hernieuwbaar zijn. Voorbeelden zijn zonne-energie en windenergie
Trias Energetica	Is een driestappenstrategie om een energiezuinig ontwerp te maken.
Klimaatmonitor	Geeft cijfers over lokale CO ₂ -uitstoot, energieverbruik en hernieuwbare energie.
Thermische energie	Is energie uit oppervlaktewater, afvalwater en drinkwater die kan worden gebruikt voor het verwarmen en koelen van bedrijven en woningen
Riothermie	Is warmte uit het riool. Warm water huishoudelijk afvalwater wordt op riool geloosd en is warmtebron voor andere toepassingen.
No regret maatregelen	Zijn maatregelen toegepast bij het bezuinigen van het gebruik van energie die ook in 2050 nog volstaan.
Omgevingswarmte	Is warmte uit andere bronnen dan aardgas voor het verwarmen van woningen en bedrijven. Bijvoorbeeld energie uit oppervlaktewater.
EPC- norm	De Energieprestatiecoëfficiënt is een index die aangeeft hoe energiezuinig een woning is. De norm is vastgesteld aan de hand van een typisch woonhuis uit 1990. Deze 'modelwoning' heeft als EPC-waarde 1,0 meegekregen en wordt sindsdien als referentie aangehouden.
Restwarmte	Restwarmte is warmte die vrijkomt bij een industrieel productieproces (visverwerkende bedrijven) daarbij niet meer economisch rendabel te gebruiken is. Zonder aansluiting op een warmtenet wordt deze hoeveelheid warmte geloosd. Met name de grote industrie beschikt vaak over grote hoeveelheden restwarmte met een aantrekkelijk temperatuurniveau en een hoge beschikbaarheid, die daardoor potentieel bruikbaar is voor het verwarmen van woningen, gebouwen en tapwater.
Energiebewust	Bewust omgaan met energie door bijvoorbeeld gebruik te maken van zonne energie of de temperatuur bewust een graadje lager.
Energieneutraal	Dit houdt in dat er evenveel energie wordt verbruikt als dat er wordt opgewekt.

Thema: Circulaire economie

Fossiele brandstoffen	Fossiele brandstoffen zijn versteende resten van dieren en planten, waaruit aardgas, aardolie of steenkool ontstaat, en de bronnen voor grijze energie.
Reststromen	De reststroom is dat gedeelte van de afvalstroom van particulieren, instellingen en bedrijven dat overblijft nadat alle bruikbare en recyclebare afvalstromen uit de hoofdstroom zijn genomen.
Grondstoffen	Zijn materialen die in een proces gebruikt worden om iets te maken of te fabriceren. Specifiek natuurlijke grondstoffen zijn stoffen die in de natuur gevonden worden, zoals vruchtbare aarde, olie, mineralen, hout en andere gewassen.
Materialenpaspoort	Een materialenpaspoort van een bouwwerk maakt inzichtelijk welke materialen bij de bouw zijn gebruikt en hoe ze zijn verwerkt. Dat maakt het hergebruiken en terugwinnen van materialen bij de sloop of demontage veel eenvoudiger en geeft bouwwerken meer waarde.
Inkoopvolume	Totaalbedrag aan ingekochte producten.
Voedselverspilling	Voedselverspilling of voedselverlies is voedsel dat (ongegeten) verloren gaat of wordt weggegooid.
Ketenvorming	Een samenwerking tussen bedrijven/ organisaties die elkaars afnemer worden van restproducten.
Consumptiegedrag	Is de manier waarop consumenten (burgers) gebruik maken van producten. Waar, wanneer, waarom, hoe, etc. gebruikt men de producten.
Circulaire verdienmodellen	Een verdienmodel geeft inzicht in de wijze waarop een onderneming (financiële) waarde genereert door de opbrengsten en kosten in kaart te brengen. Een circulair verdienmodel creëert waarde door in te zetten op waardebehoud van grondstoffen.

Thema: Klimaatadaptatie

Water passerende verharding	Klinkers met een open voeg waardoor het regenwater in de grond kan weg zakken. Het hoeft dan niet via het riool afgevoerd te worden.
Klimaatrobuust	Rekening houdend met de klimaateffecten (droogte, hitte, water)
Klimaatadaptief	Rekeninghouden met weersextremen door klimaatveranderingen bij bijvoorbeeld het bouwen van woningen of het aanleggen van wegen
Droogte strategie	Aanpassen van het ruimtegebruik aan het bestaande en toekomstige grondwaterpeil (bij klimaatverandering) en het vochtleverend vermogen van de bodem.
Ondoorlatende verharding	Tegenovergestelde van waterpasserende verharding
Klimaatbestendig	Zodanig inrichten van de omgeving dat de effecten van klimaatverandering worden opgevangen
Klimaatbewust	Bewust omgaan met duurzame materialen als gevolg van klimaatverandering (bijvoorbeeld fiets ipv auto)

Thema: Mobiliteit

Emissieloze mobiliteit	Zonder benzine, LPG of diesel
Autoluwe wijken	Zo weinig mogelijk auto's in de wijk
Deelauto's	Auto's, die door meerdere personen gebruikt worden, waardoor kosten gespaard worden en bijgedragen wordt aan de emissie loze mobiliteit.

Colofon

© 2020 | Dit is een uitgave van de Gemeente Urk

We bedanken iedereen die aan deze visie heeft meegewerkt, zowel intern als extern, door de aanwezigheid bij een inspiratiereis, bijeenkomsten of op andere wijze.

De Raadswerkgroep Duurzaamheid heeft op de thema's energie, circulaire economie, klimaatadaptatie en mobiliteit op inhoud en met haar betrokkenheid bij de toekomst van Urk haar bijdrage geleverd. De visie is voorgelegd aan een aantal belangrijke stakeholders.

In de komende jaren vragen we bedrijven, bewoners, bestuur, scholen en maatschappelijke instellingen om samen de duurzaamheidsdoelstellingen voor 2050 te behalen.

Projectleider	Geertje Mulder
Redactie	Gemeente Urk
Schrijver	Erik Rolf
Ontwerper	Mark van Houten
Fotografie	Alle foto's zijn gemaakt door Luuk Schudde, behalve de foto op pagina 6, deze is van Elsevier.

Gemeente Urk

Singel 9
8321 GT Urk

Postbus 77
8320 AB Urk

0527 - 68 98 68
www.urk.nl